

РЕШЕНИЕ

№ 38

гр. София, 03.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 21 състав, в публично заседание на 07.12.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Елена Попова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **11630** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по искова молба, озаглавена "Жалба", подадена до СРС и изпратена оттам по компетентност до Административен съд - София град, от Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора – София, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 20 000 лв., ведно със законната лихва по време на престоя му за периода от 12.02.2021 г. до 22.12.2022 г. в Затвора София. Претендира разноски.

В исковата молба се претендират вреди в резултат ухапване от дървеници през деня и нощта в посочения период, в резултат на което ищецът не можел да спи и претърпял тежки болки и страдания, безпокойство, отчаяние, страх, безизходица, безнадеждност. В жалбата/искова молба са посочени равните основания според ищеца, а именно- чл.1, 3, 14, 17 и 18 от ЕКЗПЧ, чл.18, 20, 67, 168 от ДФЕС, чл.2, 3, 4, 5 и 6 ДЕС и чл.1, 4, 20, 21, 36, 51, 52, 53, 54 от ХОПЕС и чл.2, 7, 10, 26 от МПГПП на ООН.

В съдебно заседание, ищецът чрез служебно назначения му процесуален представител – адв. Ю., моли съдът да уважи исковата претенция като присъди претендираното обезщетение. Счита, че от събраните по делото доказателства са се установили условията, при които М. е бил поставен през исковия период относно твърденията му за наличие на множество дървеници в спалното помещение, които са му причинили

неимуществени вреди. Становище по съществуването на спора е представено в писмени бележки, приложени по делото.

Ищецът Е. М. /лично/ уточнява, че настоящото дело се води за нарушение на правото на ЕС във връзка с подлагането му на изтезание. Сочи, че претендира обезщетение не само за поставянето му в нечовешки и унижителни условия, а и за всички изписани в иска нарушения на принципите на правото на ЕС, както и на Конвенцията на чл. 1, тъй като България е в нарушение на чл. 1 на позитивните и негативните задължения на държавата да не нарушава делегираните права на чл. 3 от Конвенцията. Моли съда да се съобрази с доклада на Омбудсмана, изготвен преди години, в който са направени констатации, че в местата за лишението от свобода има епидемия от дървеници и по-специално СЦЗ, включително и през процесния период. Счита, че е налице бездействие на администрацията на ГДИН. Цитира съдебна практика.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност на иска. Счита, че в хода на производството не са установени писмени доказателства за ухапване, а свидетелските показания са общи и неконкретизирани. В тази връзка сочи, че е останало недоказано твърдението на ищеца, че бил третиран нечовешки чрез ухапвания, поради което не е осъществен фактическият състав за ангажиране на отговорността на ответника.

Административен съд София - град, I отделение, 21-ви състав, след като взе предвид становищата на страните и въз основа на приетите по делото на доказателствата, намира се за установено от фактическа страна следното:

Между страните не е спорно, а и от приложените по делото доказателства се установява, че през процесния период от 12.02.2021 г. до 22.12.2022 г. Е. Д. М. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ на територията на 5 група в Затвора – [населено място] /л.16 и л.124/.

Видно от докладна записка /без номер/ от 10.02.2023 г. /л.16/, изготвена от И. Д. ИСДВР 5-та група, л.св. М. е разпределен в 5-та група, спално помещение № 16 на Затвора – [населено място] на 05.05.2020 г., като за същия няма данни да е местен в други спални помещения.

По делото са приложени три броя молби от Е. М. до началника на Затвора – [населено място] от датите 03.08.2021 г., 12.10.2022 г. и 23.11.2022 г. (л.21, л.22 и л.23), с които същият е искал разрешение да му бъдат занесени от вън препарати (отрова) срещу дървеници, тъй като в затвора имало епидемия от дървеници. Молбите си, М. обосновава с правата си по чл.1, чл.4, чл.20, чл.21 и чл.35 от ХОПЕС. Видно от положените резолюции, всички молби са администрирани с мнение да бъдат уважени. В молбата от 23.11.2022 г. е посочено, че въпреки одобрението, на лишения от свобода препарати не са допуснати, тъй като в предходната молба М. не е посочил марката на желаните препарати. От същата е видно, че тази неточност е преодоляна в молбата от 23.11.2022 г., в която л. св. е посочил конкретна марка препарат срещу дървеници, а именно: „Penta 250 Forte“ – 1 бр.

Видно от представения по делото договор за възлагане на обществена поръчка за услуги № 650 от 20.01.2021 г. /л.53/, сключен между ГДИН, в качеството си на възложител и ДЗЗД „Фаворит Мениджмънт“, в качеството си на изпълнител, възложителят е възложил на изпълнителя извършването на дезинсекция и дератизация в сградите на ГДИН и териториалните й служби, като се извършва дезинсекция 8 пъти годишно във всеки обект за срока на договора и 2 пъти годишно дератизация.

Представени са приемо-предавателни протоколи за извършена ДДД обработка срещу

дървеници и други вредители на територията на Затвора – [населено място] на датите: 14.12.2021 г., 16.11.2021 г., 24.08.2021 г., 29.06.2021 г., 26.05.2021 г., 27.04.2021 г., 16.03.2021 г., 22.02.2021 г., 20.12.2022 г., 17.11, 2022 г., 08.09.2022 г., 16.08.2022 г., 14.06.2022 г., 17.05.2022 г., 22.03.2022 г., 16.02.2022 г. /от л.24 –л.52/. Към същите са приложени и фактури за извършено плащане в полза на изпълнителя от страна на МП „ГДИН“ Затвора – [населено място] за услугите.

Видно от заявка, рег. № 4318/08.10.2021 г. от ИФ началник на Затвора – [населено място] до главни директор на ГДИН /л.49/, във връзка с действащия към онзи момент договор № 650 от 20.01.2021 г., сключен между ГДИН и ДДД“ Фаворит Мениджмънт“ и необходимостта от извършване на допълнителна, извънредна обработка на Затвора – [населено място], ЗОЗТ Кремиковци и ЗООТ К., е изискано разрешение за извършване на такава. От събраните по делото доказателства, цитирани по-горе е видно, че такава е извършена на 16.11.2021 г.

С писмо от 06.01.2023 г. /л.15/, директорът на Медицински център към Затвора – [населено място] уведомява съда, че в периода от 12.02.2021 г. до 22.12.2022 г., при нито едно от посещенията на Е. М. в медицинския център не са документирани оплаквания от ухапвания от насекоми, нито са предписвани медикаменти за алергии. Посочено е, че М. е получавал терапия за хипертония, документирана за първи път на 05.04.2016 г. в медицинския му картон.

Видно от докладна записка от 26.10.2023 г. /л.124/, изготвена от ИСДВР на 5-та група в Затвора – [населено място], в периода от 12.02.2021 г. -22.02.2022 г. л. св. М. Г. Ц. е пребивавал, както следва: в 12-та група от 06.08.2021 г.-18.03.2022 г.и разпределен в 7-ма група от 18.03.2022 г.-05.04.2022 г.

Видно от докладна записка, рег. № 16976 от 30.10.2023 г. /л.123/, изготвена от ИСДВР на 12-та група в Затвора – [населено място], л. св. М. Г. Ц. и л.св. Е. М. в периода от 12.02.2021 г. -22.02.2022 г. не са пребивавали заедно в 12-та група.

По делото е разпитан чрез видеоконферентна връзка, осъществена със Затвора – [населено място], свидетелят М. Г. Ц..

Разпитан, свидетелят споделя, че води дело срещу ГДИН, което към момента на разпита е висящо. Спомня си, че в периода 2021 г. – 2022 г. с ищеца М. имали редовен контакт в 5 група, където били заедно килия срещу килия. Свидателят твърди, че дори към момента има следи от ухапвания от дървеници по тялото. Споделя, че такава е положените в 5 – та група и уточнява, че стените им били омазани с кръв. Навсякъде било в кръв все едно е извършено престъпление срещу човек. Твърди, че кръвта била от дървениците, които след като ги убиели се „разпльоквали“ и оставало петно кръв. За М., свидетелят си спомня, че не могъл да спи по цяла нощ, изпитвал агония, не можел да спи и през деня, не се хранел, спрял да спортува. Твърди, че за М. периодът 2021 г. -2022 г. бил много тежък, защото освен дървениците имало и много хлебарки, целият бил изпохапан и счита, че ако определи наличието на 500 ранички от ухапвания върху М., няма да преувеличи. Предполага, че препаратите, с които се третират помещенията са некачествени, тъй като качествените се изнасяли и продавали, а тези , с които се пръскало били разредени с вода. Спомня си, ч е М. многократно се оплаквал от ухапвания, но никой не му обръщал внимание. Твърди, че за такива оплаквания не се прави записване за преглед. Твърди, ч е в спалното помещение, в което бил настанен М. имало метални легла, в които дървениците гнездят. Не може да определи броя, защото дървениците били неизброими. Твърди, че дървениците гнездели в парното, леглата, дюшеците. Спомня си, че никой не обръщал

внимание на М. – нито охраната, нито лекарите. За конкретния период твърди, че М. е търсил помощ, но такава не му е била оказана.

Съдът цени свидетелските показания като косвени и съобразява статута на свидетеля, съгласно чл.172 ГПК.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 12.02.2021 г. -22.12.2022 г., на територията на Затвора – [населено място], е претърпяло неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” – юридическо лице към Министерството на правосъдието с териториални структури, включващи затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията” – чл. 12, ал. 3 ЗИНЗС.

Разгледана по същество исквата молба е неоснователна по следните съображения:

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, а след измененията в ЗИНЗС /ДВ бр. 13/ 2017г., в сила от 7.02.2017г./ и в чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3 – последната /разпоредба/ поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица. Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл. 3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат. Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от М. неимуществени вреди - болки, страдания, безнадеждност и отчаяние от проявните форми на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС вр. чл. 3 КЗПЧОС: необезпаразитяване, съответно наличие на дървеници в помещението, в които е бил настанен.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл. 3 ЗИНЗС, предвиждаща, че осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им - чл. 2, т. 3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на

страданието, свързано със задържането.

Фактическо основание на предявения иск е недостатъчното обезпаразитяване на помещението в 5-та група на Затвора – [населено място], обитавано от Е. М.. Единственото твърдение на л. св. е свързано с наличие на дървеници, в резултата на което в периода от 12.02.2021 г. -22.12.2022 г., ищецът не можел да спи и претърпял тежки болки и страдания, безпокойство, отчаяние, страх, безизходица и безнадеждност. От представените писмени доказателства се установява, че за дератизация и дезинсекция на помещенията в затвора е сключен договор № 650 от 20.01.2021 г. със специализирана фирма и по делото са приложени писмени доказателства, че тази фирма изпълнява договорните си задължения. Относно ефекта на борбата с инсекти, Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) в § 243 от пилотното решение по делото Н. и др. срещу България от 27.01.2015 г. за условията в българските затвори, споменава, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем, чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна. В тази връзка, в настоящото съдебно производство ответникът представи достатъчно доказателства, от които е видно, че полага и извънредни усилия за борба с наличието на дървеници и други вредители на територията на Затвора – [населено място]. Видно от заявка, рег. № 4318/08.10.2021 г. от ИФ началник на Затвора – [населено място] е изискано разрешение за извършване на извънредна обработка на помещенията в Затвора – [населено място] срещу дървеници и други вредители и такава е била извършена на 16.11.2021 г. Отделно от горното, видно от представените копия на молби, подадени от Е. М. с искане за разрешение за внасяне на препарат (отрова) срещу дървеници, същият не е получил отказ от ответника, а указания да посочи конкретна марка препарат във връзка с вътрешните правила и изискването вещите да са от разрешен вид, съгласно чл.82. ал.7 от ЗИНЗС, което ищецът е сторил с молбата си от 23.11.2022 г. /л.23/.

На следващо място, видно от приложеното по делото писмо от 06.01.2023 г. /л.15/, директорът на Медицински център към Затвора – [населено място] уведомява съда, че в периода от 12.02.2021 г. до 22.12.2022 г., при нито едно от посещенията на Е. М. в медицинския център не са документирани оплаквания от ухапвания от насекоми, нито са предписвани медикаменти за алергии.

Ищецът не е ангажирал доказателства във връзка с твърденията за субективните му емоционални преживявания, водещи до страдание. В тази насока няма представени писмени доказателства, нито годни свидетелски показания, а дори и наличните свидетелски показания да бяха вследствие на преки наблюдения, то те не биха кореспондирали с останалите събрани по делото доказателства, тъй като липсва медицинска документация, доказваща основното твърдение на М. за ухапвания от дървеници, вследствие на които е изпитал неблагоприятни емоции, описани като безпокойство, отчаяние, страх, безизходица и безнадеждност. При преценка на свидетелските показания на разпитания свидетел следва да се държи сметка, че от представените от ответника справки се установява, че Ц. не е пребивавал в едно помещение с ищеца в рамките на процесния период, същият не е пребивавал и на територията на 5-та група, в която е бил настанен М.. По изложените съображения съдът не кредитира показанията на свидетеля за състоянието на спалните помещения в 5-та група на Затвора – [населено място], както и твърденията му свързани с преките

наблюдения относно физическото и емоционалното състояние на ищеца.

Макар по делото да се установява, че мерките срещу дървениците в Затвора – [населено място] не са достатъчно ефективни, за да попадне в обхвата на чл.3 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС, Конвенцията), малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото. В случая това не се установява. При тази фактическа установеност настоящият състав приема, че не е осъществен съставът на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС и твърденията на ищеца са опровергани от представените от ответника в хода на производството писмени доказателства. Те не се подкрепят и от показанията на разпитания свидетел, които на осн. чл.172 ГПК, вр. с чл.144 АПК, вр. с чл.285, ал.1 ЗИНЗС, се преценяват от съда с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната му заинтересованост. Събраните писмени доказателства изхождат от длъжностни лица, издадени са при изпълнение на службата им, по установената форма и ред и съставляват доказателство за изложените в тях факти (чл. 179 ГПК, приложим субсидиарно). Субективните преживявания на ищеца – безнадеждност и отчаяние са естествени в условията на изтърпяване на наказание. За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. От изложеното следва изводът, че в конкретния случай не се установи наличие на незаконосъобразно бездействие на ответника. Ищецът не е бил подложен на унижително и нечовешко отношение. В рамките на мястото за изтърпяване на наказание се търпят ограничения, свързани както със самото място, така и с режима и правилата на вътрешния ред, което обаче не е основание за ангажиране на безвиновната отговорност на държавата. Не са налице всички елементи от състава на законовата норма, а разминаването на посочените в исковата молба обстоятелства и събраните писмени доказателства обосновава несъстоятелността на твърденията, че в резултат на незаконосъобразни бездействия са причинени неимуществени вреди на лицето, така както се претендира. При подобна фактическа обстановка сходни са изводите на съда в преобладаващата съдебна практика на ВАС, обективирана в решение № 8816 от 11.06.2019г., по адм.д. № 8828/2018г. на ВАС, решение № 1301 от 28.01.2020г. по адм.д. № 7337/2018г. на ВАС и др. Липсата на незаконосъобразни бездействия е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст води до отхвърляне на исковите претенции като неоснователни. Въпреки това по делото не се установяват и другите две предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника.

По изложените съображения искът като неоснователен, следва да бъде отхвърлен. С оглед неоснователността на главния иск, неоснователна, предвид акцесорния ѝ характер, е и претенцията за лихва.

Направеното искане от ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение е неоснователно. Приложимите разпоредби на чл. 286, ал. 2

и ал. 3 ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 ГПК, във вр. с чл. 144 АПК и чл. 143 АПК. След като те не предвиждат отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска му, то такова в случая не се дължи.
Воден от горното, Административен съд София – град, 21-ви състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ изцяло като неоснователен и недоказан иска на Е. Д. М., [ЕГН], намиращ се понастоящем в Затвора –гр. София, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на обезщетение в 20 000.00 лева, ведно със законната лихва, за претърпени неимуществени вреди в периода от 12.02.2021 г. до 22.12.2022 г., причинени от условията, в които е бил поставен в помещение с дървеници.
Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: